

Dienu Skeveldros...

(Atkelta iš 1 psl.)

tempu industrializuodama Lietuva, Maskva siekia kraštą kolonizuoti, rusifikuoti ir visiškai asimiliuoti.

4

"Varpo" kaina — \$2 (du). Jei nėra pas platintoją, kreipkitės šiuo adresu: T. Briškaitis, 1214 N. 16th st., Melrose Park, Ill.

Daug-daug permastytinos medžiagos! "Varpo" motto — Povilo Višinskio žodžiai:

"Mūsų idealas: laisva, nepriklausoma Lietuva, nusikrauti si svetimų ir savų despotų..."

5

"Observer" žiniomis, olandai rašytojai pakyla į maitštą. Reikalauja, kad valstybė remtų žinomuosius rašytojus. Anot rašytojų sąjungos, valstybė nariams mokėtų (po 300-600 sterlingų svarų atkmenį) stipendijas. Nepaisant, ar tais metais rašytojas ką išspausdino ar ne; beje, nuo išspausdintų knygų primokama specialus priedas.

Valstybės ginti šokosi žinomas olandų poetas Smit. Jis pareiškė spaudai: "Rašytojas privalo būti savo laiko valdovas, rašyti, kada jam patinka. Jei nepatinka, nieko nerašyti, tik sau ramiai svajoti. Vargu ar vyriausybė bus linkusi mokėti už svajones..."

Rašytojų sąjungos argumentas toks: olandų knygų tiražai maži, ir be vyriausybės paramos daileji literatūra gali uždusti!

6

Kadaise konservatyvūs vokiečių sluoksniai šaukė: "Sechshundschzig Professoren — Vaterland, du bist verloren!", t. y. 66 profesoriai ir galas tau tėvyne!!!

Dabar pasaulyje jau — kitas biržos kursas. "New Statesman" aliarminoja, kad Anglija grįžta į... akmens kultūros amžių. Amerikoje kasmet per 12.000 doktorantų (medicinos ir teologijos neįskaitant), ir vyriausybė deda pastangų, kad skaičius pakiltų bent iki 20.000—25.000! o Anglijoje? — nepasiekia ir 1.500. Kas kaltas? ogi sena-persenusi aukštojo švietimo sistema.

7

"Tydzien Polski" praneša, kad Pittsburgo universiteto sociologai nustatė, kad JAV valstybėse "antroje pakopoje nuodugno" yra lenkai. Juos lenkia tik negrai. Ir kas reikalas? Ogi, lenkų kilmės amerikiečiai nesisieloja kultūros klausimais, "nesidomi intelekto tobulinimu".

Ir nirsčia Chicago, Ill., lenkų spauda. Girdi, mes jau 1000 metų, kai pirmė kriškėlybė, mes davė Koperniką, Chopeną... "T. Polski" sako: — ne savi-reklama reiškia, bet įnašas į kultūrą!

8

Pesimisto — optimisto pasikalbėjimas: — Tėti, ar dar toli iki Ame-

ŠIŲ DIENŲ NUOSTABŲ DALYKAI ATEITYJE PAVIRS PAPERASTYBĖMIS

Kaj neseniai gražiai pasisekė J. A. Valsybių erdvės lakūnui aplėkti aplink žemę keletą kartų per gana trumpą laiką, tad tokis žygis erdvėje sukėlė žmonėse nepaprastą nusistebėjimą ir susižavėjimą tokiomis techniniais stebuklais. Nors visa tai paėmė dideles sumas pinigų, bet vis dėlto tokios žygiuotės erdvėje pasisekimas nustato naujus būdus bei kelius erdvės užkariavimo srityje. Daugeliui žmonių paprastomis akimis yra matomas kai kurios planetos arba žvaigždės, ir būtų visiems labai malonu, kad galima būtų su visomis tomis matomybėmis susieti ir kontaktą. Nors daug kam dabar visa tatau yra tik fantazija, bet reikia atsiminti, kad ir praecityje kai kurie dalykai buvo atrodę kaip fantastiniai dalykai, o paskui pavirto realybėmis arba, kitaip sakant, tikrenybėmis.

Kai dabar skridimas aplink žemę tęsiasi labai trumpą laiką, tad tokia proga prisimename seniai rašytas (1873) ir visų vadintas fantastiniu Jules Verne (1828—1905) romanas "Aplink žemę per aštuoniasdešimt dienų". Tas romanas buvo vadinas fantastiniu pirmąsiais todėl, kad tais senais laikais pasakymas "per aštuoniasdešimt dienų" atrodė neįvykdoma svajonė, nes tokiu trumpu laiku aplėkti aplink žemę nebuvo galima. Tas romanas buvo labai mėgiamas jaunuolių, ir aš pats dar prisimenu, kai teko iš mokyklos bibliotekos jį paimti pasiskaityti, tad iš mokytojo buvau gavęs pastabą, kad neįkrisčiau į tokių fantazijų glėbį, kurį sudaro rašytojas Ziulvernas (taip buvo vadinas Jules Verne). Šio rašytojo šis "fantastinis" romanas buvo išverstas į įvairias kalbas, taip pat ir į anglų kalbą (Around the World in Eighty Days). Jei seniau tos "aštuoniasdešimt dienų" atrodė labai fantastinės, tad dabar aplėkti aplink žemę jau galima ne per aštuoniasdešimt dienų, bet beveik per aštuoniasdešimt minučių. Ir tatau įvyko ne kaip fantazija, bet kaip tikrenybė. Taigi tais senaisiais laikais jei būtų kam nors pasisekę aplėkti aplink žemę per aštuoniasdešimt dienų, tad tokis įvykis būtų sukėlęs žmonėse didžiausią nusistebėjimą.

Šiandien matome ar girdime daug tokių dalykų, dėl kurių buvimo, taip sakant, neišreiškiamą nusistebėjimą. Pavyzdžiui paimkime radiją. Kai jis atsirado, buvo kai kurių vadinas bevielė telegrafu. Taigi telegramas buvo galima siųsti ne vielomis, bet

rikos kranto? — Nebūk įkyrus, sūnau! Plaukime visomis jėgomis toliau!

J. Cicėnas

tiesiog per orą. Tačiau tada tas bevielis telegrafas buvo iš pradžių perduodamas vadinamoju Morse (Morzė) kodu. Toji Morzės abėcėlė buvo tik girdimų taškų ir brūkšnių deriniai, iš tų girdimų taškų bei brūkšnių tekdavo sudaryti raidės, kurios nurodydavo sudarytus žodžius. Kai tais laikais vienas profesorius tik juokaudamas buvo pasakęs, jog ateityje bus galima per orą su tam tikrais prietaisais ne tik girdėti Morzės žvimbėjimus, bet tiesiogiai žmonių žodžius, kalbas bei dainas, tad tokius spėliojimus visi pavadino grašiu fantazija. Tačiau netrukus viskas buvo taip patobulinta, kad iš tikrųjų per radiją buvo galima girdėti žmonių žodžius, kalbas, dainas ir šiaip visokią muziką. Pirmieji radijo aparatai buvo savotiški. Pavyzdžiui, man teko apsilankyti su kitais žurnalais naujai ir gerai įrengtame radijo imtuve. Ir tas radijo imtuvas buvo įtaisytas atskirame kambarėje, kuriame buvo matyti išdėstytos sienose ir lubose įvairios vielos, įvairūs rateliai ir lempučių, o iš lubų vidurio buvo nuleistos vielos į tam tikrą padėklą, uždėtą ant stalo, į kurį buvo sukisami kiekvieno asmens klausikliai, pridėti prie ausų. Mat, tada dar nebuvo garsiakalbio, bet pro uždėtus ant ausų klausiklius gerai buvo girdimos žmonių kalbos, dainos, muzika. Taigi viskas buvo malonu klausyti. Bet mes patys buvome tada, taip sakant, pačiame radijo aparate, imtuvo, viduryje; ir mums tada buvo iškilusi mintis, kad tik turtingesnieji žmonės galėsią įsigyti savo būtuose radijo aparatus. Bet praėjus tam tikram laikui greitai atsirado radijo aparatai dėžių pavidalo su garsiakalbiais, tad ir radijo ausinių klausiklių reikalingumas atpuolė. Dabar jau yra visokių lengvų radijo aparatų, net kišeninių. Ir viskas tatau atrodė kaip paprasti kasdieniniai dalykai.

Dabar niekas nevađna nuostabių dalykų, jei pamato pravažiuojantį automobilį. Aš prisimenu dar, kai prieš 63 metus pirmą kartą pamačiau gatvėje susijusį nedidelį automobilį, būtent Kalvarijos mieste (Lietuvoje). Ir to miesto beveik visi gyventojai (jū tada buvo aštuoni tūkstančiai) ėjo pažūrėti to automobilio, ir buvo tokia žmonių kamaštis, kad niekas gatvė ne arkliais negalėjo pravažiuoti. Mat, kiekvienas norėjo pamatyti tokį nuostabų daiktą, mechaninio variklio varomą susisiekimo priemonę. Bet šiais laikais jau žmonės šiek tiek stebisi, kai pamato arklio traukiamą susisiekimo priemonę.

Kai dabar yra pasisekę skridimai aplink žemę ir daug kas yra susižavėję tokiu žygiu į erdvę, tad taip pat daug kam susidaro viltis, kad gal netru-

kus pasiseksią kur nors toliau nusikristi į erdvę ir tokiu būdu surasti reikšmingų naujienų. Jau pradėdama galvoti apie skridimą į kokią nors planetą, nes tos erdvės tolimos distancijos kažkaip atrodo jau sutrumpėjusios. Ir vėl ateina mintis, ar negalima būtų kaip nors arčiau prilėkti prie Marso planetos, apie kurią jau seniau buvo visai galvojama; ypač norima žinoti, kas toje planetoje auga arba gyvena. Seniau italų astronomas Giovanni Virginio Schiaparelli (1835—1910) buvo labai susiinteresavęs Marso planeta, ir jis buvo išsklęs daug sensągingų dalykų. Jis buvo nupiešęs Marso paviršių, nurodydamas visokius kanalus. Kadangi, anot jo, savaimiai kanalai nesudaro, o turėjo kas nors juos ten sudaryti, tad, girdi, tenai yra išmintingų gyvių, kurie turi patyrimą hidraulikoje. Taip pat vienas amerikietis Percival Lowel (1855—1916) buvo įsteigęs Arizonoje observatoriją, ir buvo jį neva suradęs ne mažiau kaip 400 kanalų Mar-se. Tačiau paskutiniaisiais laikais, kai buvo patobulinti teleskopai ir kitokie prietaisai, paaiškėjo, kad tie visokie ten kanalai yra tik akių dūmimas. Nors ir buvo anksčiau daug kas apie Marsą perdėta, bet Amerikos astronomas G. Kuiperis (Gerard Kuiper, g. 1905) viską ištyręs pasakė, kad Mar-se vis dėlto yra kokie nors augmenys bei gyviai. Be to, tame Mar-se esąs retesnis oras ir mažiau jame deguonies, negu mūsų žemėje. Dienos ten truputį ilgesnės, negu pas mus, nes turi 24 val. ir 37 minutes su viršum. Bet metai tenai beveik du kartu ilgesni, nes aplink saulę skrieja maždaug 687 dienas. Metų pasikeitimai panašūs kaip žemėje (žiema, pavasaris, vasara, ruda), tik šie pasikeitimai beveik du kartu ilgesni kaip žemėje ir visur daug šalčiau, bet prie marso ekvatoriaus pakankamai šilta (apie 25—30 laipsnių C.). Nors atmosfera tenai atrodė menka, tačiau tikroji teisybė bus surasta tada, kai mūsų astronautai galės arčiau prilėkti prie tos planetos. Nors Mar-se, kaip dabar galvojama, atmosfera esanti menkesnė negu mūsų žemėje, bet vis dėlto atrodė, kad ir tenai yra kokių nors augmenų ir gal gal žiniai gyvena kokie nors velniukščiai. A. Kelmūtis

Pavėlavimas

Mokytojas: (pusvalandį pavėlavusiam Antanėliui): —Kuo teisiemies?

Antanėlis: — Man bėgant į mokyklą vienas mas žmogus pametė dolerį ir visą laiką jo ieškojo.

Mokytojas: — Tu jam padėjai? Tai gerai.

Antanėlis: — Aš dolerį įdėjau koja uždėjęs!

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 13, 1963

GERI ATEJO...

(Atkelta iš 5-to psl.)

kas truputį parašė, jog "balsas mūsų scenai netinka". Šitai galėjo rašyti žinoma asmenybė Borowski's. Tačiau debutantams kritikams be argumentų peikti netinka.

Antano Rūko "Bubulis ir Dundulis" niekada nebuvo padėtas į archyvą, kaip sako Rūta Vidžiūnienė. Parašytas po šio karo Vokietijoje. Tada lietuvių spaudoje kritikai smulkiai išnagrinėtas ir turinio, ir kompozicijos, ir sceniško požiūriais. Rasta gero ir papeiktino. Detmoldo lietuvių teatras "Aivaras" su tuo vaidinimu važinėjo po stovyklas. Vaidino: H. Kačinskas, L. Valiukas, A. Dikinis, D. Kubertavičiūtė, M. Lemešytė, D. Josiukaitė, B. Kvedaras, R. Veseluskas, A. Rūkas, Režisavo J. Blekaitis. Tai scenos menininkai, kurių vieni gerai režisuoja, kiti gerai vaidina, tik viena su jais bėda, kad ne visus veikalus ima. Tačiau "Bubulį ir Dundulį" jie paėmė, rado tinkamu.

Tremtinių masei persikėlus į Ameriką, "Bubulis ir Dundulis" buvo vaidintas Chicagoje. Dekoracijos piešė dailininkas Viktoras Petravičius. O jis nėra iš tų "ragių gubų" piešėjų, kuriais Rūta Vidžiūnienė, seniai jau iš kitur girdėtai žodžiais, baiminasi. Taigi, ir modernistas dailininkas jungė savo vardą su Antano Rūko veikalo vaidinimu. To pastatymo proga Chicago spauda plačiai peržvelgė "Bubulio ir Dundulio" veikalo, pripažino jo literatūrinę vertę.

Valia Rūta Vidžiūnienėi turėti savitą nuomonę, nors originalumu ji šį kartą nepasižymi, bet, kaip debutantė, ji turėjo duoti argumentus prieš tų kritikų vertinimus, kurie "Bubulio ir Dundulio" nesuniekino.

Rūta Vidžiūnienė pasigiria, kad jau dvylika metų "palaikanti" kiekvieną spektaklį... Reikia pažymėti, kad ji dvylika metų pavėlavo su patarimu, kad lietuviai kultūrininkai (teatralus įskaitant) pasidairytų svetimuose laukuose. Los Anželėje gyvena Zuzana Venclauskaitė, vaidinusi "Anna Christie"; Lilija Barcaitė - Veštonienė, vaidi-

nusi "Stikliniame žvėryne"; Ona Mironienė — "Raketoj į mėnulį". Tai vis svetimųjų veikalai, bet dar nevisi, Chicagoje vaidinti lietuvių scenoje. Režisavo Jurgis Blekaitis, Vytautas Valiukas. Labai meniškai spektakliai. Gaila, kad publikos į kai kuriuos, pagal Chicago, labai mažai tesusirinko. Rūta Vidžiūnienė pataria lietuviams menininkams pasitempti ir nusimesti pilkąją sėmėgą. Tačiau Gasparas Velička ir paskutiniame savo veikale pilkosios sėmėgos nepasidėjo. Gi kai Chicago scenon jis išėjo su pilkąja sėmėga, su lietuviškomis dainomis, su lietuviškų papročių vaidinimu, tai jau žiūrovų netrūko.

Yra lietuviška patarlė: Nuo stogo iš karto į čebatus nepataikysi. Vadinasi, turi pašokinėti, pasilavinti. Gerai ir Los Angeles Dramos Sambūris daro, kad nesiriojgina į svetimųjų meno aukštumas. Nef profesionalų — mėgėjų teatrui ir tinka pirmiausia lietuviškus charakterius kurti. Iševijoje į operos artistus iškilę, neseniai Los Anželėje koncertavę, Danutė Stankaitytė ir Stasys Baras taip pat pradėjo ne operos arjomis, bet pilksėmėgių dainomis. Gerai, kad ir aktorius Antanas Rūkas nesidairė į svetimuosius ir neatnešė lietuvių scenon diversų, ar kitokių pažangos problemas, o pavaidavo, kaip lietuviai, "vis po pora, vis po du", savais papročiais gyveno.

Rūta Vidžiūnienė rašo: "Tikras mešas žiba, kaip žvaigždė. Žmonės tiesia į jį rankas, laukdami iš jo džiaugsmo, — jo palaikyti visai nereikia". Tikrojo meno pavyzdį ji mini operą, kuri esanti taip gausiai lankoma. Tačiau savaitė vėliau, birželio 1 d., tame pat Draugo kultūriniam priede, Genius Procuta, šaukia — "Daugiau pagarbos menui ir menininkams", aprašydamas, kaip tie gausieji operos lankytojai rankas ne į meną tiesia, o lūkstena saldinių popierėlius ir operoje šnekučiuojasi. Chicago opera skelbiasi turinti apie tris tūkstančius dolerių skolos. Vadinasi, lyg cikagiškiai klausio patarimo, jog tikrojo meno palaikyti visai nereikia, operos ir nepalaiko. O ką lietuviai turi palaikyti — matome tame pat Draugo kultūriniam priede, žemiau Rūtos Vidžiūnienės straipsnio, idėta "Skip's self service liquor store" skelbimą. Tai tikrai lietuvių palaikoma įstaiga. Bet, jei kiekvienas Chicago operos

lankytojas nesibaimintų už bi-lietį mokėti nemažiau bent dviejų konjako bonkų kainą, tai gal opera skolų neturėtų?

Paliečia savo rašte Rūta Vidžiūnienė, kaip ji tarp kabučų rašo, "spaudos atstovo" pakvietimą į vakarienę, ets. Tai tema plataka. Šį kartą tik supažindinsime autorę, jog spaudos atstovas, kurs pats pirmasis iš Los Angeles apie "Bubulio ir Dundulio" vaidinimą Draugui parašė, buvo jos brolis. Iš Senojo Testamento žinoma, kad brolis pakėlė ranką prieš broį, bet kad sesuo viešai ir nepagrįstai keltų žodį prieš savo broį, gal lietuviškaitė Rūta bus pirmoji. O tai ir yra "didelis įvykis" ne tik Los Angeles kolonijoje, kurį, šaltėkšnio žodžiais vertinant, galima nusakyti — nei šis nei tas. Minimo rašto išspausdinimas mokslo, meno ir literatūros skyriuje, patvirtina to skyriaus redaktoriaus populiarumą, kaip jau pradžioje šio rašinio pavyzdžiai aprašyti.

J. Klauseikis

Apšvieta yra kas palieka, viską pamirštant, ką buvome išmoke.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

SKADDE N'S SQUAW ISLAND CAMP SCHOOL R. R. 4, Sturgeon Bay, Wisc. A unique camp-school located on Squaw Island in Little Sturgeon Bay, Door County, Wisconsin. Limited enrollment providing enriched individualized workshops and tutoring in the Sciences, Humanities, Arts plus reading and study skills. Public speaking and theatre parties. Land-water recreation. Skilled teachers, expert counselors. Guest celebrities and world travelers. Qualified young people (co-ed). Ages: 10 to 17. Six weeks: July 1 to August 10. Fees: 4 weeks \$875.00, two weeks \$200.00. WRITE W. E. SKADDE POST OFFICE BOX 251, SPRINGFIELD, ILL.

NEW OPEN J A N S C L U B Where all Lithuanian friends meet! Spend an evening here. Frank & Angeline Jania 5716 W. 63rd Street

Jei Jūs norite siųsti Jūsų pačių parinktus daiktus kaip dovanas į Lietuvą, arba užsakyti prekes, gaminamas U.S.S.R. (kaip pav. automobilius, dviračius, siuvasmas mašinas ir t. t.), kreipkitės į vieną iš seniausiai veikiančių ir patikimiausių firmų, turinčių

30 METŲ PATYRIMĄ.

Atvykite arba rašykite į mūsų centrinę įstaigą arba kurį nors skyrių didesniame mieste.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC. 716 WALNUT STREET PHILADELPHIA 6, PA. WA 5-3455

DONALD PETKUS ANTHONY PETKUS A. PETKUS & SŪNUS NAUJA KOPLYČIA MARQUETTE FUNERAL HOME 2533 West 71st Street (Maplewood gatvės kampas) GRovehill 6-2345 TOWNhall 3-2108 Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karštą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčia, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$990.00 ir daugiau. Karštą galima pasirinkti koplyčioje. GRAŽIOS INDIVIDUALINES KOPLYČIOS MASINOMS PASTATYTI AIKŠTE Lietuviams teikiama šios rūšies patarnavimus 30 metų. 7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 13, 1963

CHICAGO SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARŽAS BUČO DARŽAS WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE 83rd and Willow Springs Road WILLOW SPRINGS, ILL.

NELAUKITE RYTOJ GALI BŪTI PERVELU! Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiep ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimelį išituks, neturėsite tokių nemalonių. "Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters" O'MALLEY & McKAY, Inc. 222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043 Telefonas: Centrai 6-5206 Generaliniai Agentai šių Kompanijų: COLUMBIA INSURANCE COMPANY PEARL ASSURANCE COMPANY LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO. MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO. MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

HIMLERIO MEILĖS LAISKAI

Masinio žmogžudžio charakteris

Hitlerio dešinioji-krūvinoji ranka "Reichsführeris SS" ir vokiečių policijos viršininkas (Chef der deutschen Polizei) Heinrich Himmler jau 20 metų kaip kažkur pakastas supuvo, bet jo klaiškus garsas tebėra labai geras. Paskutinišais metais prancūzai savo archyvuose atrado meilės laiškus, kuriuos tas milijonų žmonių žudymų organizatorius ir prižiūrėtojas nuo 1939 m. iki 1944 m. siuntinėjo savo buvusiam sekretorei-meilužei. Vokiečių Istorijos institutas (Institut für Zeitgeschichte) Munchene pripažino, kad laišškai yra autentiški.

Iš tų meilės laišku galima matyti, kokia suskaldyta asmenybė buvo šis žmogus pabaisa — pavyzdingas služas prieš aukštesnį už save, bet rafinuotas sadistas kankintojas ir žudikas už save išpūsnųjų. Atlikęs savo kruvinos dienos "darbą" ir išėjęs į gražią pievą, jis tomis pačiomis savo rankomis švelniausiai gėdės skynė ir savo meilužei saldžius limonadiškus laiškus rašė.

Himmleris buvo šeiminis žmogus, turėjo žmoną ir keletą vaikų. Turėjo daug draugų, o savo meilužę laikė slapta, apsaugotą, kad per bombardavimus nenukentėtų.

Pirmame išlikusiame meilužei laiške Himmleris skundžiasi rūpesčiais dėl lietuvių, latvių ir estų.

Vyriausioji Führerio būstinė, 3.8.41, 17:45 val. vakaro.

Mano mylimoji! Koks džiaugsmas, kad mes šiandien galėjome telefonu pasikalbėti. Tikrai reikia tavęs gailėtis, kad tu taip blogai jautėtai per tą oro puotimą. Kiekvieną kartą jaučiuosi laimingas, patyręs, jog viskas gerai baigėsi.

Čia aš atvykau 13:30 val. ir greit turėsiu kalbėtis su Führeriu, kaip kad tu žinai. Prieš tamsą aš per nenorą prisiverčiau suvalgyti 1 lėkštę avižinės sriubos ir makaronų su pomidorais. Po pietų užsidariau savo nuo bombų apsaugotame rūsyje, kur pusę valandos ant seslono numigau, nes tikrai silpnai jaučiausi. Po to skaičiau. Aš dar būvausi ir tau šias eilutes rašiau. Dabar laukiu Führerio kiekvieną akies mirką, nes ir jis buvo numigęs.

Tuo tarpu tu sėdi sau mūsų meilės lizdelyje ant balkono. Tą girkšnių arbatą ir aš tikau, kad tu jau darai paruošus žygius mūsų mielam kūdikiui sulaukti.

Aš pralėdau įdomias dienas Kaune ir Rygoje. Kokios problemos su tais lietuviais, latviais ir estais! Ypač pastarieji sukėlia man rūpesčių, nes jų dalis turės būti sugermizuota.

Tačiau Baltikumai yra tik

maža Kontinento dalelė. Tik čia prasideda Rusija. Koks puikus Reichas laukia mūsų sūnaus!

1000 meilės minčių. Tesaugo tave Dievas. Veik tuo pačiu metu apie savo veiklą Rytų fronte Himmleris rašė tokį raportą:

"Išvykį pranešimas iš SSSR Nr. 106 iš 7.10.1941: ... (Žitomiro) žydų kvartalas išstatintas... Kai išgabėnimai buvo atlikti ir su pagalba 150 belaisvių visi reikalingi prisiruošimai padaryti, viso 3145 žydai buvo sargistruoti ir egzekutuoti..."

Himmleris apie 30,000 vokiečių apgyvendinimą Lietuvoje

Kilas Himlerio laiškas, rašytas Friedrichsrub iš 27.1.1942, yra toks:

Mano geroji, mieloji Häslein!

Šiandien atsikėliau 9 valandą puikiai išmiegojęs. Vakar vakarą pas mane buvo profesorius Konr. Meyer ir mes aptarėme daug kolonizacijos planų bei priemonių, kad visa, kas su tiek daug kraujo bus užkariauta, po karo ir dar toli po mūsų gėdės būtų galima apgyvendinti. Visų pirmaiausia rūpinuosi, kad apgyvendinimas ir ateityje pasiliktų galioje. Bet mes diskutavome ir aktualiomis temomis. Tie 30,000 vokiečių iš Lietuvos vėl bus apgyvendinti savo senose ūkiniose. 10,000 vokiečių iš Ukrainos Dobružos bus apgyvendinti Lotaringijoje. Dar 70,000 vokiečių pasilikka Lageriuose (stovyklose). Pavakareje pas mane buvo ponas Pünke su Dr. Zimmer. Jiedu man parodė labai įdomų veikalą apie vokiečius užsieniuose.

Amerikojos gyvena viso 8 milijonai vokiečių, iš kurių po karo aš kokius 4 ar 5 milijonus atgal pargabensiu, kad juos galėčiau vėl į jų šeimyną Vokietijoje įderinti.

Šiandien popiet aš turu pasikalbėjimą su Führeriu...

Apie tai, ką jis su Führeriu planavo padaryti su "svetimlaučių liekanomis Rytuose" Himmleris parašė viename savo memorandumo iš 1940 m. gegužės mėn., kur sakoma:

"Nevoikičiams gyventojams Rytuose nebus aukštesnių mokyklų kaip tik keturklasės liaudies mokyklos. Tų liaudies mokyklų tikslas bus: išmokyti skaitinti iki 500, pasirašyti vardą-pavardę ir išidėti, kad Dievo prisakymas yra vokiečių klansyti..."

Prašo Dievą globoti jo nesėdžių meilužę

Toliau 1942 m. pavasarį iš kažkur "Rytuose" Himmleris rašo:

Mano mylimoji! Pirmasis laiškas, kurį tu atidarysi savo gimtadienio pro-

ga, bus mano laiškas. Visa, ką žmogaus širdis gali aukoti, ir visa, ką gerasis Visagalis gali suteikti, linkiu aš tau savo nesuskaitomose mintyse. Tesaugo tave Dievas visada ir ypatingai per šiuos žavingus metus, kuriais tu man tokią didelę dovaną suteiksi.

Tu man jau savo amžiaus keletą metų aukojai. Mylek mano ir toliau, mano mylimoji! Tai yra mano širdies širdingiausias troškimas. Iš tolybės apglėbiu tave savo rankomis.

Tuo pačiu metu jis davė tokį įsakymą Aušvico (Auschwitz, Oswiecim) koncentracijos stovyklos komendantui:

"Žydų lavonams reikia ištrankyti auksinius dantis, moterims nukirpti plaukus, o sergančioms, kurių nebereikia į dujų kameras transportuoti, pribaugti šavia į pakaušį..."

Prasitarimas apie baises ateities naujaitimą

Mano mylimoji! Ši ryt aš per telefoną pakartotinai tavęs maldavau, kad man rašytum. Dabar man pačiam gėda, kad aš taip priygtinai reikalavau. Mūsų didžioji laimė dabar gyvena mūsų dviejų kūdikių. Aš taip norėčiau jį pamatyti, deja, negaliu iš čia pasikalinti. Pareiga mane prilaiko, visas kalnas darbų, daugybė žmonių, kuriems vis ką nors nori, taip pat naujaitimas tos kartais baises ateities, kuri mums gresia iki galutinės pergalės, kurią mes negalime abejoti. Aš pats savęs klausiu, ar aš galiu šitaip kalbėti, nes kada iš dviejų žmonių vienas darosi vis nealimingesnis, nedera kalbėti apie apturėtą laimę...

Reichsführerio SS Heinrich Himlerio įsakymu 1942-43 metų žiemą buvo padidintu mastu pravedami vadinamieji "saldžių bandymai". SS-hauptsturmführeris Dr. med. S. Rascher raštu iš 12.2.1943 pranešė Himlerui:

"...iki šiol apie 30 naujų žmonių atvirame lauke per 9 iki 14 valandų laiko šaldžiau prie 27-29 laipsnių temperatūros. Po kurio laiko išbandavome žmones guldžiančių karštus vonias. Praktiškiausia būtų, kad aš galėčiau važiuoti į Auschwitzą ir tenai atšaldymo klausimą galėčiau išbandyti dideliu mastu su turimais susaldytais. Anschwitzas tos rūšies serijiniams bandymams geriau tinka negu Dachau, kadangi ten šaltiau yra ir dėl didelių plotų pačiame lageryje mažiau tebučių pastebėta (išbandomieji babilia (brullen) kai labai prapradeda šalti)".

Bergvald, 1943 m. birželio 8 d.

Vienas mano vežimas važiuoja į Muncheną. Aš įdusiu tau nuvežti laišką kad tu savo vienatvėje pajustum gyvybės ženklą. Aš šėlau pats prieš save, kad aš nesigriebiau

iniciatyvos tave pabučiuoti prieš išvažiuodamas. Taip labai norėčiau tave su savim turėti ir bučiuoti. Kaip einasi mažajam?..

Rytoj laukiu laiško. Mano mintys yra su tavimi... Tuo pačiu metu buvo su-naikintas Varšuvos ghetto. Pranešimas iš 16.5.43 skamba: "...Juvnsio Varšuvos žydų kvartalo jau nebėra... Sugadintų ir įrodytai sunaikintų žydų skaičius siekia 56,065..."

Tikėjosi Suomijoj turėti nuosavą sąlą

1944 m. sausio 8 d. Mano mylimoji! Dėkoju tau be galo už tavo mielą laišką, kurį man atsiuntėi su Naujais metais. Koks laimingas esu, kad mūsų sūnui geriau yra. Tikiau, kad tu nelabai turi kentėti dėl "mažos broliuko", kurio laikiame.

Šie metai prasidėjo su sunkumais. Aš turiu didelių rūpesčių, ir juo mažiau kas įvairiuose skyriuose bedaroma, juo daugiau darbo turime aš ir SS. Tačiau mes viską pasieksim, kol mes tą vienintelį vyrą turime: Führerį. Šiandien aš vėl pas jį bėsiu.

Šiame voke aš siunčiu tau kai ką pasikalbėti, ir mažą kalendorėlį. Ta knyga apie Suomiją yra labai gera. Tave ji turi interusuoti, nes mudgi žadava 1946 metų vasarą praleisti savo saloje, kad galėtume maudytis ir saulės vonias imti. Tai bus puiku, mano mylimiausiaj!

Aš persiunčiu tau savo maloniausias mintis, tavo piktlasis vilkas, ant kurio tu neturėtum pykti.

Pabučiuok už mane sūnų!

1944 metų rugp. 1d. Hitleris išleido gentytės įsaką (Stippenhaftung), kurio esnand jei kurs kareivis nusikals prieš Vokietiją, visa jo šeima yra padaroma atsakinga ir baudžiama. Tuo buvo įvykdytas vienas Himlerio mėgiamausių priemonių miršiml bansti visą giminę už vieno nario nusikaltimą "Trečtajam reichat".

Frankensteinas per 12 minučių virto lavonu

Šiandien buvusi Himmlerio meilužė yra ištekėjusi moteris ir ramiai gyvena kažkur arčiau Šiaurės jūros. Himmleris dar kelioms dienoms prieš karo galą nusiskuto ūsus, kažrę akį uždengė juodu raiščiu ir, pasivadinęs lauko žandaru Heinrich Hitzinger, bandė įsimaišyti pabėgėlių tarpe, bet anglų sugautas ir betardomas perkando danties klaurymėje laikytą cianinio kalli kapsulikę ir po 12 minučių buvo lavonas. J. P.

Kol moteris už savo dukterį dešimt metų jaunesnė atrodo, ji jaučiasi visiškai laiminga. Oskar Wilde.

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 13, 1963

GARDUS ALUTIS, BALTA PUTELE...

Laužtuvo ir šūpėlės tarnybos dienas Australijoje prisiminus

Eiliniai australai alutis su putele yra ne vien kaitriųjų dienų troškulio mašintojas, bet ir beveik tradicinis, ritualinis pomėgis, nepasotinamoji antra prigimtis. Kai to puotojančio alučio paklausa jau viršijo pasiūlą, Sydnejaus laikraščiu "alaus" straipsniai nustelbė Baltosios Australijos politikos diskusijas. Pripažintina, kad ir naujesiems pokario ateiviams maloniau buvo "australėti", užčiuopti naujojo gyvenimo pulsą kaip tik prieš alaus stiklo.

Nors australai puotojančio alaus stiklą tiesiog dievina, bet jį gauna ir tuština nežmoniškos sąlygose: sausakimšai prigrūstuose baruose, dūmų, prakaito, stumdymuose, rungtyniavimo aplinkoje, skambant stiklams, žvilgiant radio garstinuoms ir reikiant gurgždantiems klientų balsams. Vienas objektyvus australų žurnalas, atvaizduodamas barų gerintiną būklę, originaliai užklauso: "Ar mes privalome gerti kaip kaulės?..

Tiesa, nors kaip ir retenybė, kai kur Sydnejuje užtikome ir A. Panemunės kurorto buv. "Valgio" stiliaus svetainių, kur galima prisėsti prie staliuko po margaspalvius lietsaugiais ir palaukti uniformuotų padavėjų, kurie, greta puotojančio alučio, pateikia ir švariai įpakuočių sviestainių, dešrelę, atneša ant sidabrinųjų padėklų austrų su juoda duona bei citrina. Čia jau užtikime ir moterų, pasistačiusių prieš stalių pirkinį krepšius, gurkšnojančių alutį su putele ir tauškiant moteriškomis temomis. Moterims, mėgėjoms išgerti (o tokiu čia daug), yra specialūs salūnėliai, kur vyrai įeina tik kaip palydovai, kai tuo tarpu į vyrų barą ("neliečiama šventovė") nedrįsta įžengti net vyrų "bosai" — žmonos.

Vidutiniškai kiekvienam australui per metus tenka (išgerti) po 13 galonų (apie 52 ltr.) alaus. Kadangi Australijoje mėgstama įvairios lenktynės, varžybos, ir alaus gėrimas vienas "fenomenas" laimėjo rekordą, išgerdamas per 8 valandas 60 "skiumerų" (apie 22 ltr.). Teko patirti,

kad potvyno apsemtose srityse "entuziastai" alų gėrė, stovėdami vandeny iki kelių. Kai dėl angliakasių streiko (1949 m.) neveikė daug gyvenbinės reikšmės įmonių, didžiausia nesėkme laikyta tai, kad baruose pristigo alaus.

Daugiausia girtų prie barų pastebima penktadienių vakarais. "Girčiausia diena" tai Kariuomenės Diena (ANZAC DAY — balandžio mėn. 25 d.), kai karo veteranai po parodo iškilmių geria iki nugriuvimo ir policija tuomet nemedžioja girtųjų. Kitais atvejais policijos pareigūnai uoliai rankioja nuo šūligatvių neblaiviuosius ir taksai bei motociklų krepšeliais vežasi į daboklę išsipagirti. Už tą patarnavimą Bacho garbintojai sumoka 10 šilingų baudą. Dar trumpa iliustracija — palyginimas. 1948 metais Sydnejuje (1,300,000 gyventojų), kur svaigiųjų gerimų buvo atidaryti nuo 10 val. iki 18 val., policija užregistravo 25,092 viešus nusigėrusių atvejus, kai tuo tarpu New York'o steite (gyv. per 14,000,000), barams veikiant paroje net 20 val., policija suėmė 23,000 neblaiviųjų asmenų.

Akylesnį žvilgsnį (ir atsilankymą) dažnai mesdavau į mūsų darbo stovyklos kaimynystėje esantį alaus barą. Kalbamą barą dažnas vadindavo ir "banku", į kurį įdėti pinigai neneša nuosimčių ir "taupytojų" niekuomet negrįžta.

Grioviakasių padangės bare, atsigaivinimo valandomis po kaitriųjų dienų laužtuvo ir šūpėlės tarnybos, kai puotojančioje saujoje glaudėsi puotojantis alaus pintas (mūsiškai vadintas ir "pančiu"), mintys užklysdavo ir į praeities knygos puslapius, prirašytus laisvės ir nepriklausomybės valandomis paliktoje tėvynėje. Šamoneje išskildavo ir anos "Slapiosios gastrofės" po Kuano senamiesčio Valančiaus gatvės Piličių užcegas, Nemuno — Neries krantinių stiprintojų — bedarbių pamėgtas vietas, į kurias kartais pasukdavau ir aš su bičiuliais — anų laikų "bosais", paskanai Jofkės paruoštos žuvies,

užsigeriant skaidriosios "kleboniška" ar alučiu su putele... Prisimindavo ir jaunatvės kupini, triukšmingieji studentų alučio pobūviai, su skaidriomis tradicijomis, dainuokomis, fukų baudomis ir pan. Anuomet tikrai mokėjau suprasti ir įvertinti lietuviško rašto žodžio kūrėjo Rygiškių Jono mintį: "Alus gerti sveika"...

Kodėl ir kaip mes gėrėm svetimoje padangėje? Tam atsakymai išplaukdavo iš kasdieninio saviškių stebėjimo.

Žvelgiant į nuobodžio barų sienas, dažnai paguoda kurdėjo mintį pasiūlyti barų savininkams atsivežtinį Rygiškių Jono posakį išrašyti ant sienų alaus reklamai. Neabejotina, tas posakis greit nukonkuruotų kai kur pastebėtus šunų, arkių, sportininkų varžybų vaizdelius su prierašu: "Kiekvienas geria alų". Dauguma mūsiškių gėrėm alų, jausdamai, kad čia, saulėje aplinkoje tik alus sveikiausia gerti. Vietiniai likeriai, degtinės blogos kokybės, o ypač vynos (pigesnės) didesniais kiekiais ir dažniau vartojamas — pirmas skambutis į beprotumą. Du sklydiniai "pančiai" alaus su

putele, kaitriųjų dienų būtinai priedas, su pasigardžiavimu nuvarvinti į džiūstančias (Nukelta į 5-tą psl.)

GRAMERCY SHIPPING CO.
Įsteigta 1947

Turinti Maskvos USSR Vnesposyltorg leidima. Turinti Department of Banking and Insurance (USA) leidimą ir draudimą.

BE MUITO DOVANOS Į USSR
Automobilai, Motociklai, Dvirčiai, Padangos, Radio, TV aparatai, Muzikos instrumentai, Saldytuvai, Skalbimo mašinos, Dulkių siurbiai, Siuvamos mašinos, Foto aparatai, Sautuvai, Laikrožiai ir daug kitų dalykų. Be mūito — pristatymas garantuotas. Labai priimanomis kainoms. Reikalaukite mūsų smulkaus sąrašo.

GARDAUS MAISTO SIUNTINIAI
Mūsų sąrašas turi didelį pasirinkimą. Reikalaukite to sąrašo.

AUDIMU SIUNTINIAI
Mes pristatome į USSR puikias medžiagas, avalynę ir rūbus. Reikalaukite mūsų sąrašo.

PINIGAI Į USSR
Pristatymas per dvi savaites, pilnai garantuotas. Pinais išmokama. — Gavėjo pasirašyti kvitai. — Kursas — 9 rubliai už \$10. — Už patarnavimą — iki \$35.00 — \$3.50, virš \$35.00 — 10%.

GRAMERCY — N. Y.
118 E. 28th St. New York 16, New York
Tel. MU 9-0598.

Atidaryta kasdien, išskyrus šeštadienius ir sekmadienius.

GENERAL CONTRACTOR

Ivairių rūšių remontai, perdūrimai ir pataisymai.

Apkalkimo darbai, virtuvės, porčiai, pristatomi kambariai, vonios.

Elektros iv. darbai, kanalizacijos darbai. Dengiamie stogus, perdūrimai langus. Remontai pagal miesto nuostatus.

Garantuojame už darbą ir naudojamas medžiagas.

Susipažinkite su mūsų žemomis kainomis.

L. L. BARTUS CO.
353 S. CICERO
Veltui apskaitavimais.
Tel. 626 - 4614

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Mes pranešame savo seniems klientams, o taip pat naujesiems, kuriems mes patarnaujame, kad mūsų firma tęsia siuntinių persiuntimą į Sovietų Sąjungą.

Mes esame įgalintoti VNESPOSYLTORG testi siuntinių siuntimą ir mes garantuojame, kad siuntiniai bus pristatyti ir labai skubiai.

Visi mūsų sklyrai turi didelį pasirinkimą siuntiniams reikmenų (audinių, odų ir t. t.) labai priimanomis kainomis.

Visi mūsų sklyrai suminėti žemiam kuo geriausiai jums patarnaus pagal kiekvieno individualius pageidavimus.

- NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue AL 4-5456
- NEW YORK 11, N. Y. — 185 W. 14th Street CH 3-2583
- BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue EV 4-4952
- BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue DI 5-6808
- ATROL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street CH 9-6285
- BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue LI 2-1767
- SOUTH BOSTON, Mass. — 359 West Broadway Tel. 268-0068
- BUFFALO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue FL 6-2674
- CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue BR 8-6966
- CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street WA 5-2737
- CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road TO 1-1068
- Detroit, Mich. — 7300 Michigan Avenue VI 1-5355
- GRAND RAPIDS, Mich. — 606 Bridge St., N. W. GL 8-2256
- HAMTRACCK, Mich. — 11333 Jos. Campsu GL 7-1575
- HARTFORD, Conn. — 132 Franklin Ave. — CH 6-4724 ir 233-3030
- IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave. ES 2-4685
- YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue RI 3-0440
- LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd. AN 1-2994
- LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street FO 3-8569
- NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue BI 3-1797
- NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue LO 2-1446
- PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street GL 4-4619
- PASSAIC, N. J. — 176 Market Street GR 2-4387
- PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave. PO 5-5892
- PITTSBURGH 3, Pa. — 1015 E. Carson Street HU 1-2750
- SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street FI 6-1571
- WATERBURY, Conn. — 6 John Street PL 6-6766
- WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street SW 8-2868
- VINELAND, N. J. — W. Landis Ave., Greek Orthodox Club Bldg.
- YONKERS, N. Y. — 235 Nepperhan Ave. GL 6-2681

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 13, 1963

LIET. SEPTYNERIŲ...

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

gyventojų parama, jie puikiai ir laiku žinojo savo priešo veiksmus ir numatymus. Jie gaudavo žinias apie kiekvieno baudžiamąjo būrio pasirengimus. Tuomet jie pasielgdavo priešingai. Jie išvengdavo mūšių ir sutaupydavo savo pajėgas.

Pagaliau paminėtina ir tai, kad nežiūrint visokių priemonių ir metodų, kuriuos naudojo NKVD operatyviniai daliniai verbuodami iš vietos gyventojų slaptus pranešėjus ir informatorius ar agentus, neturėjo pasisekimo. Buvo eikvojamos didelės pinigų sumos, naikinami drabužiai, apavas ir vertingi maisto produktai. Buvo naudojama apgaulė, grąšiniai, kankinimai, nežmoniški apklausinėjimai, areštai. Bet vis be pasekmių. Lietuvių tauta neįėjo į SSSR NKVD atvertą informacijų rinkimo tinklą. Ji neišdavinėjo savo tautos didvyrių-partizanų. Nel ir tie, atskiri asmenys, kurie dėl vienokių ar kitokių priežasčių buvo įsijungę į sovietinės žvalgybos tinklą, nežiūrint visokių žvalgybininkų pastangų, taip pat neduodavo jiems jokių žinių.

Ir taip laikas bėgo, kariuomenė išsismė, kova ėjo, bet norimų pasekmių, kurių siekė sovietinė valdžia ir VKP (b) Centro Komitetas, negavo.

2. Visasąjunginės Komunistų Partijos Centro Komitetas ir sovietinė vyriausybė, matydami, kad visos jų panaudotos priemonės Sovietų Lietuvos Socialistinės Respublikos teritorijoje laukų pasekmių nedavė, nutarė imtis dar dviejų priemonių. Pirmą: išleisti Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komiteto ir vyriausybės didelio tiražo bendrą atsisaukimą ir visus taip vadinamus "banditus", veikusius Lietuvos respublikos teritorijoje. Šituo atsisaukimu valdžia kvietė visus taip vadinamus "banditus" savanoriškai išeiti iš pogrindžio, miškų, bunkerių, visus savanoriškai prisipažinti nusikaltus, savanoriškai atiduoti ginklus, savanoriškai pribūti į NKVD vietos įstaigas, savanoriškai užsiregistruoti ir savanoriškai paskelbti atsisakymą ir visišką ryšių nutraukimą su taip vadinamu "banditiniu" judėjimu Lietuvoje. Tame atsisaukime buvo pasakyta, kad visiems tiems, kurie išeis iš pogrindžio, t. y. legalizosis, bus garantuota asmens neliečiamybė ir dovanota bet kurie būvę nusikaltimai, padaryti prieš sovietinę valdžią. Buvo pažadėta suteikti darbo, išduoti sovietinius dokumentus ir t. t.

Antroji priemonė: SSSR vidaus reikalų komisaro pavaduotojo Kruglovo atvykimas į Sovietų Lietuvos Socialistinės Respublikos teritoriją su plačiomis teisėmis, duotomis jam asmeniškai Berijos ir Stalino.

1944 metų vieną gūdią rugsėjo mėnesio naktį Panevėžyje, Kruglovas drauge su Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komiteto nariu Sniečkumi ir Lietuvos respublikos vidaus reikalų ministru Bertašūnu, drauge su operatyvinių skyrių viršininkais, dalinių vadais, žvalgybos ir politiniais komisarais, o taip ir NKVD operatyvinių dalių vadais, turėjo slaptą susirinkimą. Jame buvo svarstomas Kruglovo operatyvinis pranešimas. Savo pareiškime Kruglovas trumpai aptarė Lietuvos teritorijoje kelių mėnesių kovų, vestų su taip vadinamais lietuviškais "banditais" pasekmes. Jis darė priekaištus Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komitetui ir asmeniškai Sniečkui ir Sovietų Lietuvos Socialistinės Respublikos vidaus reikalų liaudies komisarui Bertašūnui, NKVD dalių vadams, vadovavusiems visos teritorijos apjungtoms operatyvinėms pajėgoms. Jis nurodė, kad VKP (b) Centro Komiteto politinis būras ir asmeniškai drg. Stalinas visai nepatenkinti dėl vedamų su vadinamaisiais "banditais" kovų ir dėl sovietinės valdžios Lietuvos respublikos teritorijoje įvedimo. Toliau Kruglovas pradėjo duoti aiškius nurodymus visiems susirinkusiems.

Jis kalbėjo, kad atėjo metas nuo žodžių pereiti prie veiksmų. Esą būtina apskaičiuoti visą taip vadinamą "banditizmo" bazę. Šita bazė yra: kukulkiška ir pasiturinti Lietuvos ūkininkija, inteligentija, vadinamųjų "banditų" šeimos, jų giminės ir kiti ryšiai, asmenys palaikantieji ryšius ir teikiančiai sukilėliams pagalbą. Visą šią bazę yra būtina apskaičiuoti ir iškelti į tolimus Sovietų Sąjungos rajonus.

Jis pasiūlė sustiprinti agentūrinę veiklą. Drąsiau verbuti į agentūros operatyvinį tinklą asmenis, surištus su kontr-revoliuciniu pogrindžiu, giminės, taip vadinamųjų "banditų" šeimos narius. Nesigailėti pinigų ir kitų materialinių brangenybių. Nevengti visokių verbavimo metodų: papirkimo, grąšinių, apgavystės, patriotinių jausmų, kompromituojančios medžiagos ir kt. Agentūrą padaryti veiklią. Būti be sentimentų apklausinėjant, taip vadinamuosius "banditus", jų ryšinius, gimines ir kitus tautinio kontr-revoliucinio pogrindžio dalyvius. Taikyti visokius metodus, bet pasiekti teisingus apklausinėjimų parodymus.

Po to Kruglovas duoda nurodymus suaktyvinti veiksmus karinių pajėgų. Pravesti masinius ir smulkius patikrinimus vietų, miškų, krūmokšnių, laukų ir apgyventų vietų. Surasti pogrindžio štabus, bunkerius, sandėlius, gyvos jėgos slėptuves. Drąsiai stoti į mūšį ir mūšyje juos išnaikinti.

Vykdamas valymą vietose, kur dargi bus rasti žmonės ir

UNITED PRESS - NAUJIENU Photos
Rex, 5 metų vokiečių aviganių veislės šuo mėgsta vasaros karščius praleisti nuosavame maldyvos baseine Austin, Texas, ypač kada dienos temperatūra pasiekia 100 laipsnių.

be ginklų, bet bandantieji pasislėpti ar pabėgti — laikyti banditais, juos šaudyti ir naikinti. Jeigu bėgantieji asmenys pradėtų slėptis ūkiuose, vienkiamius laikyti banditvietėmis ir jas deginti. Gyvulius ir paukščius perduoti vietiniams sovietų ir partijos organams.

Operatyvinį pranešimą narikomo pavaduotojas Kruglovas pabaigė pilnai SSSR vidaus reikalų liaudies komisarą užtikrindamas, kad duotas "garbingas ir atsakingas" uždavinys VKP (b) Centro Komiteto ir sovietų vyriausybės Sovietų Lietuvos Socialistinei Respublikai, NKVD ir Lietuvoje esančiai kariuomenei bus greitai laiku garbingai įvykdytas. Būtent, kad sovietinė valdžia Lietuvoje bus įsteigta, kad vadinamasis "banditinis" judėjimas bus likviduotas ir bus sudarytos normalios sąlygos vietiniams partijos ir sovietiniams organams visoje Sovietų Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Po šio pranešimo visoje Lietuvos respublikos teritorijoje ir Lietuvos valdžia, ir ten esanti kariuomenė ir NKVD organai pradėjo vykdyti visus Kruglovo nurodymus, kurie jam buvo VKP (b) Centro Komiteto ir sovietinės valdžios duoti.

Prasidėjo masiniai krašto košimai, masiniai nekalto lietuvių tautos šaudymai; NKVD karininkų apklausinėjimų lietuvių nežmoniški kankinimai. Per apklausinėjimus buvo panaudotos automatų šautuvų buožės, šautuvų "šompalai", kurie būdavo surišami su slėptuvėmis. Drąsiai stoti į mūšį ir mūšyje juos išnaikinti.

Vykdamas valymą vietose, kur dargi bus rasti žmonės ir

naudojamos guma aptemptos spiruoklės, bizūnai, botagai, kumščiai ir visa kita, kuo tik buvo galima mušti ir išgauti reikalingus parodymus. Buvo deginami vienkiamiai ir nuo jų toliau apgyventos vietos. Buvo atimami gyvuliai, kurie dažniausia atitekdavo kariniams daliniams, dalyvavusiems šioje lietuvių tautos skerdynėje. Kartu ėjo masiniai Lietuvos respublikos piliečių į tolimus Sovietų Sąjungos rajonus išsiuntimai. Lietuva vaitojo, ji plūdo kraujuose, bet nepasidavė.

Lietuvos partizaninio judėjimo vadovybė, apskaičiuodama sovietinės valdžios nepaprastai didelį lietuvių tautos naikinimą — masiniai trėmimai, areštai, kankinimai, gyvenviečių deginimai, gyvulių išnaikinimai ir iš viso nekalto tautos kraujo liejimą, — nutarė pasitraukti į gilų pogrindį. Partizanai laikinai susilpnino savo pasipriešinimą, dalimi paleido savo dalinius, kad sustiprintų savo kadrus būsimiesiems griausmingiems mūšiams. Kova apsilpninama, bet nesustabdoma.

Pasinaudodami tuo, sovietai Lietuvos teritorijoje įsteigė sovietinę valdžią, bet kariuomenė paliekama Lietuvoje.

Burlickis matęs Lietuvą dar 1952 metais, pareiškė: "Lietuva vaitojo, ji plūdo kraujuais, bet nepasidavė"...

To dar betrukio

Pilietis, nebetilpdamas į autobusą, bando pajaukauti ir šaukia konduktorius: — Tai tavo Nojaus Arka su kaupu pilna?

— Ne, dar asilo truko. Praso! — pakvietė konduktorius.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL., — SATURDAY, JULY 13, 1963

GERI ATĖJO SNOBAMS LAIKAI

— Aš ir eiles gerai parašau, — gyrėsi pilietis, — bet žurnalo redaktorius nespausdina. Bijo. Mano eilės kartais išeina geresnės negu jo. Tegul ir nespausdina, — raminosi kūrėjas, — aš ir nenoriu. Labai gerai pasižįstu su leidėju. Anąmet padėjau išdažyti namą. Tarčiau tik žodį ir mano eilių poezija spindėtų iš žurnalo. Bet aš laukiu. Ateis diena ir redaktorius pats susipras. Kas kita Draugas. Tas mano viską deda! Mandriausių rašytojų noveles, recenzijas sugražino ar į gurbą numetė, bet mano viską spausdina! Aš su kultūros redaktorium iš Lietuvos pažįstamas...

Kazkas pertraukė. Nespėjo papasakoti, kuo pažintis Lietuvoje sustiprinta. Amerikoje kūrėjas su leidėju santykius sakosi namų išdažymu sucementavęs. Bet Lietuvoje dažymo darbų buvo nedaug. Labiau ten buvo populiarus kaminų valymas. Mirė kūrėjas. (Ne tas, apie kurį aukščiau čia rašyta). Gailim, gailim ir negalim nugailėti. Ir spaudoje galėstį randame, kodėl jaunas mirė. Kartą, mirusįjį prisiminus, viena gražuolė sudrebino orą: — Kas jūs tokie? Ką jūs žinote apie jį? Aš — tai žinau! Man kūrėjas širdį buvo atvėręs ir aš jam atvėriau. Jis man novelę dedikavo...

Labai paprastas reikalas. Kai dama gražuolė prisipažįsta buvusi mūza dulcinėja, bene dar rastųsi, kas imtų ginčyti. Tad ir šį kartą vienas pokalbininkas kalbą pakreipė: — Ponia, juk mirusiojo kūrėjo geriausias pagerbimas — jo raštų išspausdinimas. Pasikelbkite novelę, kuri tamstai skirta.

— Taip, — atsakė dulcinėja, — novelę tebeturiu, paskelbsiu. Dabar, kai Draugo kultūrinį priedą redaguoja man asmeniškai labai gerai pažįstamas, aš ir novelę jam nusiūsiu ir atsiminimus, lyg nekrologą, surašysiu. Draugas dabar viską spausdina, ką tik aš nusiūsiu... Aš nė šimtų negailėsiu mirusiojo raštams išleisti...

Laikas bėga. Neį novelė, nei nekrologiniai atsiminimai, nei raštų leidyba daugiau, atrodo, nė liežuviu nepajudinta, jau nekaltant apie darbą. Tariau kartą vienam bičiuliui: — Ponia žadėjo novelę paskelbti, atsiminimus išspausdinti. Bet...? Bičiulis pradėjo šypsotis ir juokdamasis klausia: — Gal tu patikėjai, ką ji kalbėjo?

— Kaip nepatikėsiu, nes žadėjo!

— Pasiziūrėk, — baikavo bičiulis, — jį prof. Skardžiaus Lietuvių kalbos vadovą. Sužinosi, kad be snobo yra ir snobė.

Esu girdėjęs, kad ir Vadovą rašiusieji juo nebesivadovauja, tad ko man dar jį vartyti? Žvelgiau į Dabartinės lietuvių kalbos žodyną ir randu, jog snobas yra: tuščias, paviršutiniškas

žmogus, mėgstąs rodytis reikšmingu, kultūringu, išmintingu.

Reikia pasakyti, kad naujųjų ateivių nemažai raštingųjų moterų yra įkibusios į košelienos virimą bei kugelio kepimą labdaros baliams. Labdarai ir šalpai lėšų sutelkdavo ir senosios kartos išeivijos moterys, kurios nei gimnazijose nei universitetuose nesimokė. Tad sveikinti reikėtų losangeliskę Rūtą Vidžiūniene, kad ji pamėgino spaudai parašyti ir tuo išsiskirti iš tų inteligentių, kurios apsirbojo vien tik virtuve.

Draugo kultūros priede gegužės 25 d. išspausdintas Rūtos Vidžiūnienės raštas "Mes palaikome, o ar mus palaiko?". Tai rašinys apie Antano Rūko "Bubulį ir Dundulį", kurs buvo Los Angelėj šį pavasarį du kartus suvaidintas; tai Rūtos Vidžiūnienės prisistatymo raštas. Pasigiria ponia: "Vaižinėjome po pasaulį. Daugelis iš mūsų lankėme vokiečių, prancūzų, amerikiečių teatrus, jų meno parodas, išmokome jų kalbas ir naudojames jų literatūra". Nors ir labai puikiai minima autorė prisistato, bet neabejotina, kad daug kam skaitančiosios visuomenės Rūta Vidžiūniene yra tik kažkoks, tikras ar netikras, gal slaptyvardinis, asmuo, — lygiai, kaip jai Antano Rūko "Bubulis ir Dundulis" yra tik koks nors iš archyvo ištrauktas "Bubulis".

Naujieji ateiviai mėgsta labai daug kalbėti apie operą. Mada, fasonas girtis operoje buvus. Skraidina ir Rūta Vidžiūniene mus į lietuvių operos sostinę. Prisiminkim. Naujieji ateiviai, senųjų padedami, mėgino lietuvišką žvaigždę operos parnasan įkeldinti. Deja. Po koncerto Chicago Sun-Times kriti-

(Tęsinys 7-tam psl.)

GARDUS ALUTIS...

(Atkelta iš 3 psl.)

pilvo tuštumas, sužadindavo vilko apetitą vakariniams pietums, kuriuos tekdavo patiems pasigamininti pagal savo skonį ir kulinariskus gabumus.

Tūla, o ypac jungtiniais būreliais, paskatindavo išgerti įvairios progos, noras paminėti, atšvęsti: gimimo dieną ar vardinių, darbo metines bei darbo sutarties baigimą, bičiulio išleistuves bei sutiktuves, boso pagerbimą, po kaitros atvėsti ar po lietingų darbo valandų sušilti, palinksinti ir pan. Tuomet neišvengdavom didesnio kiekio gėrų ir užkandos: keptos žuvies su bulvėmis (fish and chips — australiškas pomėgis). Ta pačia proga, kur nors prie sienos prisispaudus, tarpusavy daugiau ir atviriau pasidalindavom įvairiais išgyvenimais, dabarties ir ateities rūpesčiais.

Būdavo ir tokių (gerai, kad mažuma!), kurie gerdavo bei saiko ir ką įpirkdavo. Kai uždarant barą, visus — pasisotinusius ir dar nepasisotinusius apšprašydavo, paskutinieji nusipirkdavo iš bufeto savo pribaugtuvėms dar po bonkele, kurias vėliau tuštindavo palapinėse. Tuomet iki vėlumos kaikiuriuose stovyk-

los kampuose skambėdavo nesklandi daina, žviegiantieji balsai bei kitokia "programa". Tokie nuosirdžiai nei kitų nei patys savęs nepalinksmindavo, jiems tikrai ir alus gerti būdavo nesveika!..

THERE IS STILL TIME to reserve a week's vacation

for your boy or girl age 8 to 16 years at fabulous Volga Basin Camp. Guests enjoy horseback riding, swimming, plus excursion to Spook Cave, Effigy Mounds and other exciting places!! All children thrill at our Mississippi House Boat fishing trip! So that no boy or girl need be deprived of this wonderful vacation experience, our "Play Now-Pay Later" plan is available. Only \$2 per week.

Write today for Free Brochure — Dept. L. VOLGA BASIN VACATION CAMP FAYETTE, IOWA

Feztes Cleaned and Blocked to Size! Letters renewed, new sweatbands if needed, sets replaced, water and stain repellent process used (1. See below). If you do not belong to a unit, mail your fez and your check for \$2.00 (plus 35 c. postage) to: NOBLE HARRY G. TAYLOR % H. T. and T. R. Fez Rebuilders 9710 West Grand Ave. Franklin Park, Illinois 1 week service 1. If you are in unit give your fez to your Quartermaster, he will know what to do with it.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materijolų. CARR-MOODY LUMBER COMPANY 3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272 STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAL

SIUNTINIAI—DOVANOS Į SSSR PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(Licensed by Vneshtorg)

EXEKUTYVIS OFISAS

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, New York. — Tel. IN 7-5522

SIUNTINIŲ pristatymas GARANTUOJAMAS, o taip pat gavėjo parašas. Klientų patogumui prie mūsų firmos įstaigų didelis ir įvairus pasirinkimas GERIAUSIOS RŪŠIES PREKIŲ.

Firma atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. po pietų.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	RE 2-7476
COHUES, N. Y.	13 SARGENT STREET	FE 7-2727
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TIGHMAN STREET	HE 5-0415
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	BA 5-4210
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	DI 2-2420
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	HE 5-6368
SYRACUSE, N. Y.	1409 W. GENESEE STREET	HA 2-5386
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	TO 9-3980